

Belastingheffing in de heerlijkheid Borculo en een register van onroerend goed van de voogdij Beltrum uit het begin van de 17e eeuw

door Bennie te Vaarwerk

Inleiding

Voor het onderzoek naar de geschiedenis van huizen, boerderijen en de bevolking kunnen belastingregisters niet hoog genoeg gewaardeerd worden. De registratie van het onroerend goed, zowel bebouwd als onbebouwd, was vanouds één van de pijlers van het belastingstelsel. Schattingsregisters, verpondingskohieren en tenslotte 't kadaster vormden de neerslag van deze onroerend goedregistratie ten behoeve van de belastingheffing. In het gebied van de heerlijkheid Borculo, waarvan Beltrum en Eibergen als voogdijen deel uitmaakten, zijn er helaas weinig oude registers bewaard gebleven die een gedetailleerd inzicht geven in de omvang van het onroerend goed. Een enkel register is in het verleden nader toegankelijk gemaakt. In de jaren '80 van de vorige eeuw heeft de *Werkgroep Familiegeschiedenis en Boerderijonderzoek* van de Oudheidkundige Vereniging "De Graafschap" de genealogen een grote dienst bewezen door het overigens vrij gemakkelijk leesbare afschrift van het verpondingskohier uit 1646 van de Zutphense regent Gerhard Kreyneck¹ op microfilm te laten zetten. Naderhand volgden enkele deelluitgaven van dit kohier door de *Oostgelderse Stichting voor Genealogie en Boerderijonderzoek*. Een niet-uitgegeven transcriptie van het afschrift Kreyneck, zoals het in de wandeling wordt genoemd, voor zover het stad en heerlijkheid Borculo betreft, kan de geïnteresseerde inzien in het gemeentearchief van Eibergen². Het ligt in de bedoeling nog eens een transcriptie van het (uitgebreide) origineel van het verpondingskohier van 1646, van enkele 16^e eeuwse Borculose schattingsregisters en van andere lijsten uit de periode tot het 1^e kwart van de 19^e eeuw met betrekking tot de bevolkingsgeschiedenis van stad en heerlijkheid Borculo uit te geven. Bij voorkeur in samenwerking met de in dit gebied opererende heemkundeverenigingen³.

Bij de herinventarisatie van het archief van de Staten van Zutphen is een register tevoorschijn gekomen dat een opsomming bevat van alle in de voogdij Beltrum in de periode 1617 - 1640 aanwezige boerderijen onder opgave van de oppervlakte⁴. Het onroerend goedregister is aangelegd met de bedoeling het te gebruiken voor de belastingheffing. Ook van de andere plaatsen in de heerlijkheid moeten dergelijke lijsten bestaan hebben, maar deze zijn óf verloren gegaan óf terecht gekomen tussen andere archivalia. De transcriptie van het Beltrumse register, dat als bijlage aan dit artikel is toegevoegd, gaf mij aanleiding eens wat dieper in te gaan op de gevolgen van de overgang van stad en heerlijkheid Borculo naar Gelderland voor de belastingheffing.

1615/1616: van Munster naar Gelderland

Voor een goed begrip van het Beltrumse register moeten wij even stilstaan bij de ontwikkelingen rond de heerlijkheid Borculo en het als gevolg daarvan in te voeren Zutphense belastingstelsel in het begin van de 17^e eeuw⁵. In de langdurige strijd om de erfopvolging in de heerlijkheid Borculo werd op 20 december 1615 vonnis gewezen door het – eigenlijk onbevoegde - Hof van Gelderland, dat kasteel, stad en heerlijkheid toewees aan graaf Joost van Limburg en Bronkhorst, heer van Borculo. Deze pretendeerde erfgenaam te zijn van de in

¹ Het origineel van het afschrift Kreyneck berust in het Stadsarchief Zutphen, *Handschriftencollectie Gerhard Kreyneck 1612-1692*, inv.nr. 22.

² Thans in het Streekarchivariaat Regio Achterhoek te Doetinchem.

³ Inmiddels is dit voornemen achterhaald en zijn alle kohieren gepubliceerd en raadpleegbaar op www.heerlijkeidborculo.nl. Drie 16^e eeuwse belastingregisters (1529, 1553-1554 en 1570-1571) zijn door Bennie te Vaarwerk, m.m.v. Henk Nijman, gepubliceerd in de *Kleine Reeks. Verhalen over de geschiedenis van stad en heerlijkheid Borculo*, nr. 9 (maart 2003), blz. 23-49.

⁴ Rijksarchief in Gelderland (RAGe), *Archief Staten Zutphen*, inv.nr. 1562

⁵ Het volgende is, tenzij anders aangegeven, gebaseerd op RAGe, *Archief Staten Zutphen*, inv.nrs. 136-144.

1553 kinderloos overleden graaf Joost van Bronckhorst. Reeds op 27 december 1615 werden slot en vlek Lichtenvoorde door troepen van het Kwartier van Zutphen ingenomen. Twee dagen later werd besloten de door de nieuwe heer van Borculo aangestelde nieuwe beambten aan te schrijven om er de generale middelen van consumptie op gelijke voet als elders in de Graafschap Zutphen in te voeren. Deze generale middelen van consumptie, ook wel “gemene middelen” genoemd, waren een verbruiksbelasting. Ze was belangrijker dan de verponding, de belasting op onroerend goed. Bij de verbruiksbelastingen ging het voornamelijk om belasting op rundvee en paarden, granen (“het gemaal” en “bezaaide landen”), wijn, bier, gedestilleerd, zout, zeep, bouwmaterialen, textiel, vis, olie, boter, tabak en om goederen die bij de ronde (inhouds-)maat (“bij de kan”) werden verhandeld⁶.

Vanwege de bijzondere omstandigheden zou er tot 31 maart 1616 een tijdelijke oplossing gevonden moeten worden, reden waarom gedeputeerden van het Kwartier bijna dwingend voorschreven dat de ingezetenen van de heerlijkheid vertegenwoordigers zouden afvaardigen naar de gedeputeerdenkamer in Zutphen. In de vergadering van gedeputeerden, die op 4 januari 1616 gehouden werd, verschenen enkele vertegenwoordigers van die ingezetenen. Het stadsbestuur van Borculo durfde niet ter vergadering te verschijnen. Het stuurde slechts een bode, die niet alleen moest mededelen dat zowel de magistraat als de gemeente van Borculo “hertelijck becommert” waren over dat belastingplan, maar ook dat zij nog onder het gezag de Munsterse regering vielen, waaraan zij door een afgelegde eed verplichtingen hadden. Bovendien werd het kasteel van Borculo nog “beset” door Munsterse soldaten. Deze feiten, alsmede het feit dat “de stadt ende gemeynthe to Borculo deur het affbranden der stadt tot twee reysen (2x) in die uuyterste armoede” was terecht gekomen, leidden tot het verzoek van de magistraat van Borculo de stad gedurende de eerste drie maanden niet te bezwaren met een nieuwe belasting. Gelukkig voor de gedeputeerden, deelde de bode hen nog wel mee, dat de magistraat “mitten heeren graven van Bronckhorst, oeren erfheere, seer verblijt waren aver die vercregene sententie” [= het vonnis van 20-12-1615]. Dat bood perspectief voor de ras naderende nieuwe tijden!

Vervolgens verschenen de voogden van Geesteren, Eibergen, Neede en Beltrum, alsmede de burgemeesters van Lichtenvoorde in de vergadering. Zij vertegenwoordigden de ingezetenen van de gehele heerlijkheid Borculo. Ook zij toonden zich onaangenaam verrast door het voornemen van gedeputeerden. Maar zij waren gekomen “om te bethoonen oere gehoorsaemheyt”, en dat tegen “will ende danck van de heere drost ende die Munstersche officieren” [ambtenaren]. De aanwezigheid van Munsterse militairen en bestuursambtenaren leidde tot enig uitstel. Bij Lichtenvoorde lag dat anders, omdat deze stad en het gelijknamige ambt al sedert 27 december 1615 door Gelderse troepen bezet waren en geen verstoppertje konden spelen. Men ziet hier fraai geïllustreerd hoe de aanstaande nieuwe machthebbers de bestaande organisatiestructuren gebruikten voor het in- en doorvoeren van nieuwe maatregelen. De vertegenwoordigers van de Munsterse regering, zetelend op Huis Borculo, hebben de druk op de vertegenwoordigers uit de heerlijkheid werd in de eerstvolgende dagen en weken kennelijk fors opgevoerd. Want de ingezetenen van de voogdij Eibergen lieten op 18 januari 1616 per brief aan gedeputeerden weten dat ze vanwege “...het strenghe verbott datt hun van die Munstersche obrigkheyt [overheid] gedaen was” niet naar Zutphen durfden te komen. Ook de wel aanwezige voogden van Beltrum, Neede en Geesteren waren door de Munsterse beambten onder druk gezet niet aan de Zutphense eisen tegemoet te komen. Zij gaven te kennen dat “d’ingesethenen (...) wel geern der heeren bevehlen zouden naaleven, maer datt die scherpe mandaten van Munstersche hooghe obrigheyt haer dermaeten beswarde, datt sie niet compareren dorfften ...”. De zich sterk voelende gedeputeerden accepteerden de Munsterse strafdreiging niet en eisten dat er toch afgevaardigden uit de heerlijkheid naar Zutphen gezonden moesten worden. De ingezetenen zochten ondertussen de

⁶ S.J. Fockema Andreae, *De Nederlandse Staat onder de Republiek*, 4^e druk (Amsterdam, 1972), blz. 121-125.

steun van de beoogd heer van Borculo, graaf Joost van Limburg en Bronckhorst. Deze ondersteunde het verzoek tot uitstel van de belastingheffing door zijn aanstaande onderdanen in een brief van 24 januari 1616. Eigenbelang was hem daarbij niet vreemd. De kwestie sleepte zich voort en kon pas tot een eind gebracht worden na de ten uitvoerlegging van het vonnis van het Hof van Gelderland van 20 december 1615.

Het besluit om Borculo met geweld in te nemen (waarmee Prins Maurits het eens was) werd op 22 februari 1616 genomen. Tegen de avond van 23 januari 1616 trok een legertje onder leiding van kolonel van Dorth de stad Borculo binnen en werd het kasteel belegerd, waarbij doden en zwaargewonden vielen. Na het lossen van enkele kanonsschoten op zaterdag 24 februari 1616 werd drost Van Lymbeck onderhandelingen te beginnen met de Zutphense gedeputeerden over de overgave van het kasteel en over de aftocht van de Munsterse ambtenaren en soldaten. Nog dezelfde avond kwam het tot een akkoord en kon graaf Herman Otto van Limburg en Bronckhorst, zoon van graaf Joost, heer van Borculo, het kasteel binnentrekken. Met de inname van het kasteel Borculo werd de gehele heerlijkheid (w.o. de stad en voogdij Eibergen en de voogdij Beltrum, ik benadruk dat nog maar eens!) Gelders.

Er was nog een reden waardoor, vanuit fiscaal oogpunt, de overgang van Borculo op een weinig gelukkig moment geschiedde. In 1616 besloten de Staten Generaal namelijk de quoten of de aandelen van Gelderland en Overijssel in de gezamenlijke uitgaven van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, te verhogen. Binnen dat quotenstelsel moest elk gewest een vast aandeel in de gezamenlijke uitgaven van de Republiek dekken.

Invoering van de belasting op onroerend goed, “verponding” genaamd

De gevolgen van de overgang voor de belastingheffing waren snel merkbaar: eind maart 1616 werden de generale middelen van consumptie in stad en heerlijkheid Borculo verpacht. Dat jaar en het gehele volgende jaar 1617 regende het klachten over “imposten” (accijns) op de bieren het het gemaal. Maar soms ook om andere redenen, zoals op 6 maart 1617, toen het verzoek werd gehonoreerd van Henrick Bloem, pachter van de bieren te Eibergen, om een vermindering van de belasting “... vermits den brandt van elff huysen binnen Eybergen” in oktober 1616, waardoor “... die luyden so verarmt waeren datter weinich biers is geconsumeert...”. En in verband met de accijns op het gemaal, weigerden enkele molenaars de eed van trouw af te leggen, zoals die van Mallem, die zich excuseerde “met zijnen joncker”, Ludolph van Keppel, eigenaar van de molen aldaar.

In de vergadering van gedeputeerden van 27 mei 1616 kwam kwam het kwartiersreces (besluit) aan de orde dat de voogden in de heerlijkheid Borculo aangeschreven zouden moeten worden “de qualiteyt ende quantiteyt van die erven ende guederen ende landerijen in der heerlijkheid Borculo gelegen ende watt deselve tegenwoordich ter pacht uuytbrengen kunnen” op te nemen en daarvan verslag uit te brengen aan het Kwartier. Van de pachtwaarde werd in de verponding de 20^e penning geheven. Graaf Joost vertraagde de werkzaamheden echter. Dat is begrijpelijk omdat hij, tegen beter weten in, waarschijnlijk gehoopt heeft in ieder geval een deel van de belasting op het onroerende goed in eigen zak te kunnen stoppen. Maar Borculo was geen ministaatje meer, zoals nog in de 16^e eeuw toen zijn naamgenoot graaf Joost van Bronckhorst, als heer van Borculo dat landje nog kon besturen als een soeverein vorst. De wijze waarop graaf Joost in het bezit van Borculo gekomen is, namelijk met behulp van het (onbevoegde) Hof van Gelderland en de troepen van het Kwartier van Zutphen, waren daarvan al een overduidelijk teken. In oktober 1616 was de graaf nog niets opgeschoten. Het overlijden van zijn vrouw en ziekte van de met de opneming belaste ambtenaar, waren daarvan volgens mededeling van graaf Joost de oorzaak.

Pas begin juni 1617 werden de personen benoemd en beëdigd die met de opneming van het onroerend goed ten behoeve van de belasting zouden worden belast. Achtereenvolgens werden op 4 juni 1617 te Zutphen beëdigd: de voogd van Eibergen, Frederik van Bronckhorst,

met de vertegenwoordigers van de buurschappen: Roloff Hiddinck en Hendrick Kolthoff uit Olden Eibergen, Jan de Grijse en Arndt Temminck uit Mallem, Henrick ter Maet en Henrick Lubberts uit Rekken-noord, Gerlich Poppinck en Henrick Merinck uit Rekken-zuid, en Jan Tetyncck en Dries Alferinck uit Hupsel. De andere dag was het de beurt aan de vertegenwoordigers van Beltrum onder leiding van de voogd Peter Coops: Gerrit Scheeynck en Thoeniss Wolterinck uit Beltrum, Henrick ter Marsse en Wilhem Tanckinck uit Lintvelde, en Henrick Reynerdinck uit Zwolle.

Verhoging van de verponding en de oorlogscontributies

Naast de gemene middelen en de verponding was er nog een belasting waarop zeker in deze periode de aandacht op gevestigd moet worden, namelijk de “contributies”⁷. Dit waren door de vijand (af-)gedwongen belastingen. In de tot eind 1615 neutrale, want Munsterse, heerlijkheid Borculo werden deze door het kwartier van Zutphen geheven. Maar de Graafschap (of het Kwartier) Zutphen beschouwde de burgers en ingezetenen van de heerlijkheid echter niet als inwoners van een neutraal gebied, maar als “onderdaenenn deses graeffschaps” (1606). In ruil voor deze “contributies” zouden de inwoners gevrijwaard worden voor plundering, brandstichting, afschatting van vee of graan en afpersing. Het was een zware heffing, zoals blijkt uit een klacht van de inwoners van Zieuwent uit 1604 die elke maand van een vol of gewaard erf 1 daalder of ook wel 2 gulden moesten geven, zulks in tegenstelling tot volle erven op betere gronden in andere kerspelen die konden volstaan met 16 of 17 stuivers. Gedeputeerden besloten daarop de contributie van Zieuwent te verlagen van 45 naar 30 pond, terwijl andere kerspelen het daardoor ontstane tekort moesten opheffen.

Hierbij kwamen nog lijf- en wagenendiensten door de ingezetenen der neutrale heerlijkheid te verrichten ten behoeve van de “fortificatien tot Groenlo” in 1606, en waarvoor zij ook een vergoeding – lees vermindering van de contributies – wilden. In het algemeen was er weinig mededogen met de vaak getroffen bewoners, uitzonderingen daargelaten. In 1606 verzochten inwoners van Neede, Eibergen en Geesteren om compensatie van de schade die zij geleden hadden door inlegering van ruiters. Zij behoefden tot eind december de verhoging van de contributie niet te betalen. En op 12 november 1606 diende de drost van Borculo zijn beklag in bij de gedeputeerden, dat de ruiters van graaf Ernst van Nassau en van de te Lochem garnizoen houdende troepen van ritmeester Streuff, “in de vogdie Geesteren waaren ingefallen ende den schaemelen ingesethenen niet alleine van oir hooi ende stroe, dan oick van bedden, lakenen, vleesch ende allerley lijnwaett beroevet” hadden. Dat was de andere kant van de nazaten van de geuzen! Het verhaal van de Tachtigjarige Oorlog is in de heerlijkheid Borculo, die deel uitmaakte van de “Tuin” der Republiek, nog steeds niet verteld. Overigens maakten ook de Spaanse troepen het platteland van Borculo onveilig, zoals blijkt uit een terloopse mededeling van de drost van Borculo uit januari 1607. In verband met het thema van de belastingheffing moest er even bij stilgestaan worden. De voorlopige conclusie moet luiden, dat met of zonder contributies de onveiligheid bleef bestaan. Garanties gaf men ook toen al niet. Wij maken een hele sprong naar juli 1618 toen gedeputeerden besloten, nadat de Landdag, de vergadering van ridderschap en steden die het bestuur van het Kwartier uitmaakten, hierover in het voorgaande jaar al een resolutie hadden aangenomen, de gewone “contributie” en de ponschatting of verponding, zoals de belasting op het onroerend goed ook wel werd genoemd, van de heerlijkheid Borculo te verdubbelen. De “contributie” van de heerlijkheid werd verhoogd van 174 gulden naar 348 carolusgulden, de verponding aldaar van 1300 gulden naar 2600 carolusgulden, hetgeen uiteraard een storm van verontwaardiging opriep, maar niet leidde tot een belastingoproer. De vertegenwoordigers van de “joncheren” (de bewoners van de Borculose havezathen) en van de geërfden (de grondbezitters) meldten de gedeputeerden op

⁷ Over de Spaanse contributieën, zie: N.J. Tops, *Groll in de zeventiende en achttiende eeuw* (Groenlo, 1992), blz. 52 e.v..

10 september 1618 dat zij zich “ten hochsten beswaert” voelden, en zij afgevaardigd waren de gedeputeerden te overtuigen van de “soberen staet van de heerlijkheid Borculo daerinne die ingesethenen zo mennigte van jaeren gestoken ende noch niet daeruyt verloist waeren, vermits die daglicse deurtochten van viants soldaten naer Groll ende Oldenseel”. Gedeputeerden konden geen hulp bieden, daar zij slechts uitvoerders waren van een kwartiersresolutie. Groenlo en Oldenzaal waren nog tot 1626/1627 in Spaanse handen. Deze troepen maakten het platteland van de heerlijkheid ook onveilig en dwongen eveneens financiële bijdragen af van de bewoners, die daardoor inderdaad met veel schulden belast waren geraakt. Uit de stukken blijkt duidelijk dat het Kwartier de fiscale duimschroeven in deze jaren aanhaalde. De reden daarvan hebben we hiervoor al aangegeven. De molenaars moesten een eed afleggen dat er niet illegaal gemalen werd, de controle op de brouwketels en de voorraden bier werd geïntensiveerd, er mocht (1622) geen mout of gerst meer gemalen worden of bier van gebrouwen zonder dat er een vergunning (“billet”) verleend was. Er werd gecontroleerd of er zonder vergunning vee geslacht was. Deze belastingmaatregelen zullen geleid hebben tot ontduiking of tot het indienen van bezwaren. De jonkers, de bewoners van de havezathen, verzochten vrijdom van verponding. Platvoet, een herberg aan de weg van Lochem-Ruurlo over de Lebbingbeek naar Groenlo, verzocht dezelfde belastingen te mogen betalen als de burgers van de stad Borculo, omdat hij in het schependom van Borculo, dus stadsrechtgebied, woonde. Ook na het beleg en inname van Groenlo in 1627 verzochten vele inwoners om (tijdelijke) belastingvermindering.

Grondadministratie ten behoeve van de belastingheffing

Het is tegen de achtergrond van de invoering van de belasting op onroerend goed (zowel gebouwd als ongebouwd) dat de lijst van onroerend goed in de voogdij Beltrum geplaatst moet worden. Deze lijst, die het eigenlijke onderwerp is van deze verhandeling, is waarschijnlijk in de periode na 4-5 juni 1617 samengesteld. Ik maak dit ondermeer op uit de 2^e titel van de lijst: “anteickenonge van de qualiteit ende quantiteit der landen ende erven gelegen in de vaechdie van Beltrumb”. Deze sloot naadloos aan bij de formulering van de opdracht door de Landdag aan gedeputeerden om de voogden aan te schrijven. Helemaal zeker ben ik nog niet, maar jonger dan 1640 is de lijst zeker niet. Dat heb ik getracht te bewijzen⁸ aan de hand van het ontstaan van het erve Buurseweide in Beltrum, dat een afsplitsing was van de in bovengenoemde lijst voorkomende goed Horstwick: “Buersens olde havesathe”. Een exact ontstaansjaar is helaas niet aan te geven, maar het ligt ergens tussen 1618 en 1640. Op grond van vermeldingen van nog deels woest liggende boerderijen in met name de buurschap Zwolle, is aannemelijk te maken dat het ontstaansjaar na 1627 is. Dat was het jaar van het beleg en inname van Grol, waarna het op het platteland in onze streken rustiger werd. De oppervlaktematen van de akkers werden aangegeven in Borculose maat. De “quantiteit” of oppervlakte van de weiden en hooimaten (“hoimehen”) werd weergegeven in het aantal dagen werk dat 1 man nodig had om ze te maaien (“gresmeiens” of “dachwerck”). De “qualiteit” van de gronden werd op verschillende manieren aangegeven: met “hoege lant” werden de esgronden en de kampen bedoeld. Sommige gronden waren “heetachtig”, gronden waarop ook heide groeide (heet = heide). Een “inslach” was een pas ontgonnen of al langer geleden aan de gemene gronden onttrokken stuk land. “Mehe” en “meecken” betekenen respectievelijk maat en maatje, aanduidingen voor wei- of hooiland van een bepaalde oppervlakte. Met het woord “quaet” werden slechte gronden aangeduid. Daarentegen betekent “qualick” nauwelijks. Het dialect kent het woord “kwelleke” in deze betekenis. Bijvoorbeeld bij het erf Clein Poell in Beltrum, dat hooiland had van “qualick 1 dach meiens” groot. Dit betekent

⁸ Bennie te Vaarwerk, “Het Beltrumse erve, enige tijd ook havezathe, Groot Horstwijk ook genaamd Buurse alias Buursink en ’t laatst Buurseman”, in: *Kleine Reeks. Verhalen over de geschiedenis van stad en heerlijkheid Borculo*, nr. 7 (2000), blz. 53-63.

dat 1 man er geen hele dag voor nodig had om het te maaien. Met “t velt” worden de markegronden bedoeld.

In het volgende staatje zijn de aantallen in de schatting of verponding aangeslagen boerderijen per buurschap van de voogdij Beltrum opgenomen. Uit 1570/1571 dateert een schattingsregister van de heerlijkheid Borculo en uit 1646 dateert het bekende verpondingskohier. Ondanks de Tachtigjarige Oorlog is er een forse groei waar te nemen in het aantal erven in met name Beltrum en Lintvelde. Hierbij zal het vooral gaan om het ontstaan van keuterboerderijen en afsplitsingen of opdelingen van oudere erven.

Aantallen erven in de voogdij Beltrum 1570-1646

	1570-1571:	1618-1640:	1646:
Beltrum	58	71	88
Lintvelde	21	27	35
Avest	19	23	20
Zwolle	12	11	14

De lijst uit 1618-1640 somt naast de erven, waarbij geen onderscheid gemaakt werd tussen gewaarde erven, halve erven en keuterboerderijen, ook losse percelen op. Niet altijd was uit te maken of er ook nog een boerderij bij hoorde.

*Eibergen, februari 2001
Herzien 23 november 2008*

Bennie te Vaarwerk

Bijlage Verponding Beltrum, 1616-ca. 1640.

Toelichting op de getallen achter de namen geven achtereenvolgens aan: de oppervlakte akkerland, uitgedrukt in "molder geseij", het tweede getal geeft de schepels aan, het derde getal geeft het aantal koeweiden of hooimaten aan. Een voorbeeld: 9-0-2 betekent dat het erf een oppervlakte had van 9 molder en 0 schepels akkerland en 2 hooimaten van een dag werk. De cijfers tussen [1] geven de bladzijden van het origineel aan.

[1] Verbaell der vaegdien van Beltrum

[2] Anteickenonge van de qualiteit ende quantiteit der landen ende erven gelegen inde vaechdie van Beltrumb.

Buerschap Beltrumb

Wolterinck. Groet 9 molder saets Borckeloesche mathe. Hoege lant. Met ongeveer 2 dach gresmeiens	9-0-2
Heerdinck. Groet ongeveer 9 molder saet. Met 1½ dach gresmeiens. Heetachtige gront.	9-0-1½
Narfelt. Groet 8 molder saet. Met qualick een dach gresmeiens	8-0-1
Gunnewick. 8 ½ molder saet. Met noch 1½ dach gresmeiens. D'beeste int heetvelt.	8½ -0-1½
Lubbers gaerden. Groet 1½ schep saet.	
Nierkes hues ende gaerden.	0-1½
Kuijlinck. Groet 9 molder saeth. Met twee dach gresmeiens. D'beeste int velt.	9-0-2
Wijlack. Groet 6½ molder saet sonder enige hoijmehen. Beeste int velt.	
Hembsinck. Groet 4½ molder saet. Met 1 dach gresmeiens. D'beeste int velt. Roden Kamp groet 5 schepel saet. Heetlant.	5-3-1
Roerdinck. Een versplittert erve. Groet 8 molder saet. Met 1 klein weideken van ongeveer 1 dach meiens	8-0-1
Clein Sweer bij sijn hues ende gaerdeken noch 2 molder saeth qualick.	Zie Ten Boom
Derck Papen. Hues ende gaerden met noch 2½ molder saet. Sonder hoimehen.	Zie Ten Boom
Jan Stevens bij sijn hues 2 ½ molder saeth. Met 1 dach gresmeiens.	Zie Ten Boom
Ten Boom. Groet 3 molder saet. Sonder enich hoilandt.	10-0-1
[3] Franckinck. Groet 10 molder saeth. Met 3 dach gresmeiens. Sonder enich inslach.	10-0-0
D'Hoeve, hues ende hoff, met 5 schep saeth. Sonder hoigront	1-1-0
Warner Paiers hues ende hoff, met ongeveer 1 schep saeth	1
Piperie. Hues ende gaerden met 1 molder saet	
Papenhues. Groet 5½ molder saeth. Sonder enich inslach ofte hoymehe. Quaet lant doorgaens	6-2
Lieftinck. Groet 10½ molder saeth. Met 2 dach gresmeienes	10-2
Helmerdinck. 9 molder saeth. Een versplittert erve. Met 2½ dach gresmeiens	9-0-2½
Schuerinck. Groet 9 molder saeth. Met 1½ dach gresmeiens	9-1½
Luerinck. Groet 8 molder saeth. Met 1 mathe van 1½ dach meiens.	8-0-1½
Hoijhaer. Groet 3½ molder saeth. Sonder hoilandt.	3-2
Alerdinck. Groet 11½ molder, doorgaens thientbaer. Met 1 mathe van 2½ dach gresmeiens. Beeste int heet.	
D'Schaeter. Huesken und gaerdeken.	11-2-2½
Geverinck. 10½ molder saet. Met 3 dach meiens. Beeste int velt.	10-2-3
Hemminck. 9 molder saet groet. Met 3½ dach meiens. Hoege lant.	9-0-3½
Boickinck. 9 molder saet ongeveer. Met 3 dach gresmeiens	9-0-3
Holshoff. Groet 10 ½ molder saet. Met 3 dach gresmeiens.	10½-2-3
Elferinck. Groet 10 molder saet. Met qualick 3 dach meiens.	10-0-3

Krabbe. Hues ende gaerden. Met 5 schep saet.	1-1
Idem, besunder van Marcellinio te Groll, 3 schep saet	0-3
Mentinck. 8 molder saeth. Met 1 dach meiens.	8-0-1
[4] Bloeminck. Hues ende gaerden. Met 1 schep saet.	0-1
Henrich Lammen. 1 molder saet bij sijn hues.	1-0
Noch besunder 3 schep saet met 1 dach gresmeiens.	3-1
Aelbert Lammen. 3 molder saet bij sijn hues. Sonder hoigront.	2
Groete Sweer. Bij sijn hues ende gaerdeken 5 schep saeth.	1-5
Nienboom. Bij sijn hues ende gaerden 2 schep saeth.	
Noch Buessingsmathe, groet 2 molder saeth.	2-2
Bultergaerden, groet 3 molder saet. Sonder hoigront.	3-0
Clein Hemminck. 5 molder saeth. Sonder hoimehen.	5-0
Hanefelt. Groet 6½ molder saet. Met 1 dach meiens	6-2
Scheinck. 5 molder saeth. Met 3 dach meiens. Sonder inslege.	5-0-3
Willem ten Poells guet. Groet 5 molder saeth. 2 dach gresmeiens	
Clein Poell. Hues ende gaerden. Met 2 schep saet. Met qualick 1 dach meiens	2-2-2
Voshaer. Hues ende gaerdeken.	
Holshoffs kamp, 3 schep saet.	0-3
Brinck. Hues ende hoff. Met 3½ schep saet ongeveer. Sonder hoigront.	0-3½
Abbinck. Groet 9 molder saeth. Met 3 dach meiens qualick.	9-0
Bonenkamp. 1 molder saeth	1-0
Gebbinck. 10 molder saeth. Met noch 4 dach gresmeiens.	10
Wruchtergaerden. Hues ende gaerden.	
Wrackinck. Groet 8 molder saeth. Lege landt. Met 2½ dach gresmeiens.	8-0-2½
Roetmerdinck. Halff thientbaer. Groet 9½ molder saeth. Met 3 dach gresmeiens.	9-2-3
[5] d'Hoffstede. Groet 4 molder saeth. Noch 2 schep saet in den Esch. Met ½ dach meiens.	4-2-½
Schoete. Halff thientbaer. Groet 8 molder saeth. Met 2 dach meiens.	8-0-2
Berninck. 8 molder saet groet. Met oeck 4 dach gresmeiens.	8-0-2
Stoeverinck. 5 molder saet groet. Met 1 dach meiens.	5-0-1
't Winckell. Hues ende gaerden. Met 6 schep saeth.	1-2
Schuttenstedeken. Hues ende gaerden. Met 5 schep saet.	1-1
Clein Berninck. 2½ molder saeth. Sonder hoigront.	2-2
Jan ten Severt. 2 molder saet. Sonder hoigront.	2-0
Geert ten Severt. 3 molder saeth.	3-0
Bakchues. Groet 8 molder saeth. Met 1 dach meiens.	8-0-1
Hassinck. Groet 9½ molder saeth. Met 2 dach meiens.	9-2-2
Guetmansmathe. 4 dach meiens.	0-0-4
Scharenborch. 9 molder saet. Met 3 dach meiens.	9-0-3
Schilderincksmathe. 2 dach meiens.	0-0-2
Ten Haeve. Groet 10 molder saeth. Met 6 dach meiens. Quaet hoege landt.	10-0-6
Clein Hanevelt. Groet 2 molder saeth.	2-0
Segelinck. Groet 10 ½ molder saeth. Met 2 dach meiens.	10-2-2
Ribbertinck. Qualick ses schep saeth. Met 1 dach meiens quaelick.	1-2-1
Willerdinck. 3 ½ molder saet. Sonder hoimehen.	3-2-0
Cranenborch. 2 molder saet. Ondervaegt.	2-0-0
Horstwick. Buerssens olde havesate. Groet ongeveer 18 molder Saet. Met 4 dach meiens.	18-0-4
Somma lateris ⁹ : LXXVIII molder III schepel geseys ende XLVIII dach wercken.	109-3-30½

⁹ somma lateris = optelling van deze bladzijde

[6] Buerschap Avist

d'Braeck. merendeels in de Grollsche bepalinge ¹⁰ , doch vier molder saet in de heerlijkheit. Met 1 dach gresmeiens	4-0-1
Boickinck. Groet molder saeth, sonder enich groenlant	5-0-0
Jan ter Buchts guet. Groet 4 ½ molder saet. Met 1 dach gresmeiens.	4-2-1
Derck ter Huerne. 5 molder saet in de heerlijkheit. Sonder hoigront	5-0-0
Derck in den Velde. 1 gaerden en hues.	
Clein Bucht. Groet 6 schepel saet. Sonder hoilant	6-0-0
't Slat. Een gaerdeken ende huesken.	
Goslick ten Tuents guet. Groet 4½ molder saeth. Sonder hoigront.	4-2-0
Pylstickers kamp. Groet 3 schepel saet.	0-3-0
Marten Elferincks guet. Groet 3½ molder saeth. Noch van sijn eigen vijff schep saet. Sonder hoilant.	4-3-0
Het Start. Groet 3½ molder saeth. Sonder hoilant.	3-2-0
D'Oevellgunne. Groet 3 molder saet. Met twee koeweidens	3-0-2 ??
Coppelerboom. 3 molder saet. Met 1 dach meiens	3-0-1
Grueskamp. 8 schepel saet	2-0-0
D'Coppele. 3 molder saet groet. Met een mathe van 1½ dach meiens	3-0-1½
Memans guet. 3 schep saeth.	0-3-0
Bij Jan Hueskes hues is qualick een molder saeth.	1-0-0
Wassinck. Groet 5 ½ molder saeth. Met een mathe van 1½ dach meiens.	4-2-1½
Bouhues. Groet 5 molder saeth. Met 2 ½ dach gresmeiens.	5-0-2½
Hans ter Luecke. 3 molder saeth. Sonder hoilant.	3-0-0
[7] Megginckhorst. Groet 3 ½ molder saeth. Sonder hoigront off weidelant	3-2-0
Clein Nahues. Groet 7 molder saeth. Met een meecken van ½ voer hoys	7-0- ½
Groet Nahues. 6 ½ molder saet. Met 2 ½ dach meiens.	6-2-0
In somma: LXXX molder 1 schepel geseis, Dachwercken: IX	<hr/> 80-1-9

Buerschap Zwolle

Marsbraeck. Groet 3 molder saeth. Ligt merendeels wueste. Quaet hoege lant	3-0-0
Coenderinck. Groet 12 molder saeth. Sonder enige hoimehen. Quaet hoege lant met heetvelt betagen.	12-0-0
Mensinck. Groet 10 molder saeth. Ligt noch wat wuest. Quaet hoege lant. Met ½ dach gresmeiens.	10-0-½
Wissinck. Groet 9 molder saeth quaet santachtich lant. Met ongeveer 1½ dach gresmeiens.	9-0-1½
Clein Oesterholt. Groet 8 molder saeth. Met 1 dach meiens.	8-0-1
Groet Oesterholt. 9 molder saeth. Ligt noch wat wueste. Met 4 dach meiens. Quaet hoege lant.	9-0-4
Reinerdinck. Groet 7½ molder saeth. Quaet lant. Met een meecken van 1 ½ dach meiens.	7-2-1½
Raessinck. Groet 6 ½ molder saeth. Ligt noch etwes wueste.	
Stroete. Groet 6 schep saeth.	8-0-0
Tops. Groet 8½ molder saeth. Oeck noch wat wueste. Quaet hoege lant.	8-2-0
Noerdes hues. Groet 2 molder saet. Met 2 dach gresmeiens.	2-2-0
In summa:	<hr/> 77-2-8½

¹⁰ Lag voor het grootste deel in het schependom van Groenlo

Buerschap Lintfeldt

Nienhues. Groet 14 molder saet. Item 7 dach meiens. Met een guet inslach.	14-0-7
[8] 't Marsche. Groet 8 molder saeth. Met drie dach gresmeiens. Quaet lege landt.	8-0-3
Settelbrinck. Groet 5 schepel saeth. Sonder hoimehen. Quaet landt.	1-1-0
't Koppen hues ende gaerden.	
Schulten guet. Groet 11 molder saeth. Met 3 daege meiens.	11-0-3
Brinck. 2½ molder saeth. Sonder hoimehen.	2-2-0
Lenderinck. Groet 9 molder saeth, met drie dagh meiens. Thientbaer.	9-0-3
Hoebinck. Groet 12 molder saeth. 1½ dach meiens.	12-0-1½
Clein Valckenborch. Groet 5 molder saeth. Met 1 dach meiens.	5-0-1
Valckenborch. Groet 10 molder saeth. Met 2 dach meiens.	10-0-2
Reverhorst. Groet ende Clein [Reverhorst] tsamen 9 molder saeth. Met 4 dach meiens.	9-0-4
Bueninck. Groet 10 molder saeth. Met 1 dach meiens.	10-0-1
Baekenguuet. Groet 6 molder saet. Met 4 dach meiens.	6-0-4
Wuert. Hues ende gaerden.	
Vijths kempken, ½ molder saeth.	0-2-0
Huenincks kamp, 1 molder saeth	1-0-0
Siverinck. Groet 9 molder saeth, doorgaens thientbaer. Met een dach meiens.	9-0-1
Brinckinck. 6 schepel saeth.	1-2-0
Belbrugge. 9 molder saeth, thientbaer. Met twee dach meiens.	9-0-2
Berge. 5 molder saeth. Met een weinich hoigronth.	5-0-0
't Loe. Groet 2½ molder saeth. Sonder hoigronth.	2-2-0
Schaerlinck. Groet 6½ molder saeth. Sonder hoigront.	6-2-0
Sprockelkamp. 3½ molder saeth. Sonder hoigronth.	3-2-0
	<hr/>
	122-1-25½
[9] Hoickinck. Groet 5 molder saet. Light noch watt wuste. Sonder hues. Oeck sonder enich groenlandt.	5-0-0
Gesinck. Groet 14 molder saet. Quet landt. Met noch vier dach gresmeiens. Item een inslach.	14-0-4
Tanckinck. Groet vierthien molder saet, Quet landt.	14-0-0
Met een mathe van drie dach meiens. Noch wat inslachs.	3-0-0
Memminckhorst. Groet omtrent 2 molder lege landt. Met een klein meecken.	2-0-0
Hanseler. 4 molder saet. Sonder enige hoymeden.	0-4-0
Sunderen. Groet 4 molder saet.	4-0-0
Sondermeden. Een groet ruym inslach, 's deels weidegrondt ofte hoylandt, 's deels met heet betaegen. Lege quaet landt.	
	36-4-0
Summa lateris:	188 molder 1 schepel gesaei. 29 ½ dach werck.
Summa:	674 molder geseys, 2 ½ schep. 95 dachwercken 2 coeyweydens